Lëk alɔŋ juëkjuëk ë riɛm:

Athör ë lëk kën ee wɛ̈t teet yic rin ba kë cɔl yïïn a juak guöp riɛm ŋic ku ŋic kë ba ŋɔ̈ɔ̈th. Jaamë kek akiëm du alɔŋ kë cɔl yïïn a juak guöp riɛm (ku tɛkdä bë yï juak guöp riɛm) ku det lɔn leŋ yen dhël bïn pial ka yï këc guak guöp riɛm.

Ye ŋö bë ɣɛɛn cɔl a juak guöp riɛm?

Tɛkdä bë yï juak guöp riɛm tɛ̈:

> kuëër yïn apɛy ka yï ret, dhiët wälä tɛ̈ cïn yök rɔ̈r ŋuɛ̈ɛ̈n.
> thöök yïn guöp riɛm thit (riɛm aliir) ku a cïn döny dɛ̈d bë ya lac dhuök yï guöp ku liu kuat wäl dɛ̈d bï kony.
> cï guäp du cak rɛ̈k bë ciën riɛm yam ye bɛn looi. Tɛkdä ka mök ë yuɔm ku a cë cak wälä tɛkdä ka dönykimo (chemotherapy) a cï yoom.

Ye kuat rim yïndä ye kɔc juak gup?

Rim ye juaar aa ye tɛ̈ɛ̈k yiic arak juääc ku tɔ̈u keek bɛɛk wälä kajaac yiic. Keya, ka yïn a bë jal ya juak kuat riɛm wën liu yï guöp. Kuɛɛt ë rim ka diɛ̈ɛ̈ŋ ye kɔc lac juak gup aa kïk:

> Riɛm thit – yen ee riɛm dhie aliir tɛk guöp yic ebën.
> Kɔlkɔɔl – yen ee riɛm dhie tɛ̈tök kɔɔl bë riɛm kɔ̈ɔ̈c kuër.
> Dhiäkdhiäk – yen ee riɛm dhie ye kɔlkɔɔl rëër thïn (kä tɛ̈tök kɔɔl bë cï ben kuër) ku a leŋ kä kɔ̈k rëër thïn cëmën miökdït (proteins) ku magëltuaany (antibodies).

Ye ŋö lëu bë wääc tɛ̈ juɛk raan guöp riɛm?

Ɣothralia aŋäär pinynhom alɔŋ gëlgël käŋ wääc tɛ̈ juɛk raan guöp riɛm, bëyakëdäŋ, cëmën kuat döc, juëkjuëk ë riɛm ee dhiɛl laŋ tɛ̈ thiin lëu bë wääc.

Käk röt lac wääc tɛ̈ juɛk raan guöp riɛm aa leŋ yiic:

> Thɛɛth wälä akuŋ (akuöök) thiin koor.
> Kuɛth ë piu, rɛ̈k bë raan duɛ̈r pɛ̈n wëëi, apɛy guöp tɛ̈ yen raan cë dhiɔp ku kɔɔc wënthɛɛr rɛ̈ɛ̈r ke cë puöth cak.

Kä ce röt lac wääc tɛ̈ juɛk raan guöp riɛm aa leŋ yiic:

> Juëkjuëk bï yï juak guöp riɛm wääc ke riɛm ku.
> Muön ŋuɛ̈ɛ̈n bïn muön ke riɛm cï yï juak, cëmën kuat muön wälä rɔ̈r ë yɔ̈kyɔ̈ɔ̈k.
> Juëkjuëk bï yï juak guöp riɛm leŋ yic tuaany, cëmën riɛm leŋ yic käm.

Kɔɔc ë luɔy aa cë piɔ̈ɔ̈c apɛy mïk kɔc ya muk nhïïm bë na leŋ raan muön ke riɛm cï ye juak guöp ka lɔckä dööt.

Ye kɔc juak gup riɛm kadä?

Rääl a ye dhiɔ̈m kɔ̈u ku jɔl riɛm ya dhiɛɛm thïn amääth, ku ee ya rääl kök/ciin, ku kuɛny aɣutöl alööt yic bë rot tɛk raan guöp.

Kajany tööŋ ë riɛm a lëu bë wäl raan guöp thäät ka 4 ku a lëu bë lac wuöl tɛ̈ wïc yeen keya.

Kɔɔc lui panakïm aa bï thiëëc apath rin bïk yï deet tɛ̈ miit kek yïïn guöp riɛm thin nyɔɔt ku benkä yï thiëëc apath ba rot bɛn lueel tɛ̈ cï kek thiɔ̈k ke kaam bï kek yï juak guöp riɛm. Apath ba dhiɛl ceŋ alaŋ cë gät kɔ̈u riɛn ku, ku ye kɔc lɛ̈k riɛn ku ebën ku kööl ka dhiëët yïïn tɛ̈ thiëëc yïïn ba rot lueel. Kën a dhil looi keya rin bë yï cï juak guöp riɛm ka bë gäm rään dɛ̈d ce yïïn (raan cï riɛm kun liääp). Jaamë tɛ̈ leŋ yen kë ye tïŋ wääc tɛ̈ thiëëc kɔɔc panakïm yïïn bïk yï deet. Det apath lɔnadä ka wël alaŋ du (gut kït cï ke gɔ̈t) aa rɛ̈ɛ̈r nyiɛn den 100% yic.

Government of South Australia

SA Health

© Department for Health & Ageing, Government of South Australia.
Amatnhom ë Pialguöp ku Dhiööp, Akuma ë Ɣothralia Cɛɛm.
Raan leŋ kä keen kä a muk kä ke cök ebën. *BloodSafe TP-L3-813 v1.0 2016*

Ba guäp diё yök yïndä tɛ̈ juɛk ɣɛɛn riɛm?

A cïn kën rot waar tɛ̈n kɔɔc juääc tɛ̈ juɛk keek gup riɛm. Bëyakëdäŋ yen leŋ yen kɔɔc kɔ̈k thɛɛth, ku dɔm wiir keek wälä kuk keek tɛ̈ juɛk keek gup riɛm. Käkä aa röt lac looi tɛ̈ leŋ yen tɛ̈ cï raan muön amääth ke riɛm juɛk yeen. Käkä aa lëu bë ke dɔɔc wal ë kïïm (rin bë thɛɛth ye yic tek) wälä a lëu bë awur ë riɛm dhiim raan guöp tek yiic bë riɛm wat amääth.

Kɔɔc lui panakïm aa bï muk nhom kaam juɛk yïïn guöp riɛm rin bë na leŋ kë wääc ka lɔckä tïŋ. Dhɔ̈l bï kek yï muk nhom aa leŋ yiic ruënyruëny bï kek cäth ë riɛm rääl yic ya ruany, ku themkä awur ë riɛm räl ku yiic ku yekä atuny guäp du them kuat tɛ̈ cï kek yuul. Na leŋ tɛ̈ thiin yök ka wääc yï guöp, ka yï lëk akuɔnyakïm ka cïn agääu.

Lëu ba jaai juëkjuëk ë riɛm?

Döc ee yïn kë du lɔc. Yïn a leŋ riɛl bïn jaai juëkjuëk ë riɛm, bëyakëdäŋ yen pɛth yen ba kë bë rot luöi yïïn kaŋ deet ka yï këc gua jaai. Na leŋ kë cɔl yïïn a jɛy juëkjuëk ë riɛm, manha ka yï lëk wɛ̈t akiëm du yemën.

Kä ba thiëëc akiëm du

- ☐ Ye ŋö pɛth yen bë ɣa juak guöp riɛm?
- ☐ Leŋ döny dɛ̈d lëu bë gäm ɣɛɛn ku päl juëkjuëk ë riɛm?
- ☐ Leŋ dhɔ̈l lɛ̈u bï ɣen yök döc?
- ☐ Kuat kë dɛ̈d kä deet, kë diir yïïn ku kë wïc bë teet yic.

Tɛ̈ ret yïïn dhël cë guiir wënthɛɛr:

- ☐ Leŋ kë lɛ̈u ba looi rin bë riɛm kiё ke yiic juak röt ku cë ɣɛɛn ben juak riɛm?
- ☐ Koor riɛm thit (riɛm aliir) ɣa guöp wënthɛɛr ku ye ŋö lɛ̈u ba looi ba rim juak yiic?
- ☐ Lëu rot bë riɛm kiё miit ku dhuk keek ɣa guöp tɛ̈ kuëër ɣen apɛy ret yic?

Kä path ba ke lɛ̈k akiëm du

Apath ba wɛ̈t lɛ̈k akiëm du tɛ̈ ye yïn:

- ☐ Raan leŋ wɛ̈t jɛy yïn bë yï cï juak guöp riɛm.
- ☐ Raan cë kaŋ muön ke riɛm juɛk riɛm ku yiic.
- ☐ Raan leŋ kë ye wïc tɛ̈ juɛk yïïn guöp riɛm.
- ☐ Raan dëk wal riɛm liöör (cëmën aspirin, warfarin, clopidogrel, apixaban, dabigatran, rivaroxaban), rin ye riɛm cë liɔ̈ɔ̈r wat apɛy tɛ̈ ret raan. Na ye raan la rɛt, ka yï thiëc akiëm du lɔn lëu yen rot ba kɔ̈ɔ̈c dëkdëk wal kä ka yï këc gua rɛt ku thiëc aya ye kaam yïndä bïn kɔ̈ɔ̈c dëkdëk ku jal yï rɛt. Muk yï nhom manha, rin pial du, lɔnadä ka akiëm du rot yen leŋ ŋiëëc bï yen wɛ̈t kën lueel rin tɛkdä ka kɔ̈ɔ̈c bïn kɔ̈ɔ̈c dëkdëk wal kä yen rac rɛ̈k bë kuɛ̈r du ret yic cak ŋuɛ̈ɛ̈n.
- ☐ Raan dëk kuat wal kɔ̈k (gut wal ye wec) ku wal dhie ye ɣɔɔc path (ke këc akïm gät raan) rin wal kɔ̈k kam wal kä aa riɛm liöör aya.

Ŋö bë rot looi tɛ̈ leŋ yen dɛ̈d diir ɣɛɛn alɔŋ juëkjuëk ë riɛm?

Na leŋ kë diir yïïn, cɔkalɔn yïn ye yök ka ye kë thiin puɔl yic, ka path ba jam kek akiëm u, akuɔnyakïm wälä gɛ̈m.

Na wïc lëk kɔ̈k:

Na lɔŋ riɛl yïn kuen lɔ̈kaɣukar ku a wïc ba wël kɔ̈k ŋic alɔŋ juëkjuëk ë riɛm, ka tɛkdä läkaɣukar kä aa bë piath ke yïïn: www.mytransfusion.com.au

© Department for Health & Ageing, Government of South Australia. Amatnhom ë Pialguöp ku Dhiööp, Akuma ë Ɣothralia Cɛɛm. Raan leŋ kä keen kä a muk kä ke cök ebën.

BloodSafe TP-L3-813 v1.0 2016

*Akut ë Wut Kɔc Wɛ̈ɛ̈t Alɔŋ Pialguöp, Pial Ku Diikëluɔy Pan SA (SQCAG).

Athör kën a cï SQCAG* caath ku thɛny cök tɛ̈n kɔɔc bë ye kueen ku tɛ̈n kɔɔc ë wut Penbɛ̈t 2016

This document has been reviewed and endorsed by SQCAG* for consumers and the community August 2016.

Government of South Australia

SA Health

BloodSafe

Athör cë guiir tɛ̈n raan wïc döc aa tɔ̈u:
www.sahealth.sa.gov.au/bloodorgantissue